

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om a) forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om adgang til indbringelse af sager til varetagelse af forbrugernes kollektive interesser og om ophævelse af direktiv 2009/22/EF

(COM(2018) 184 final — 2018/0089 (COD))

og om b) forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/6/EF, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU for så vidt angår bedre håndhævelse og modernisering af EU's forbrugerbeskyttelsesregler

(COM(2018) 185 final — 2018/0090 (COD))

(2018/C 440/10)

Ordfører: **Jarosław MULEWICZ**

Medordfører : **Antonio LONGO**

Anmodning om udtalelse	a) Europa-Parlamentet, 2.5.2018 a) Rådet, 22.5.2018 b) Europa-Parlamentet, 2.5.2018 b) Rådet, 22.5.2018
Retsgrundlag	Artikel 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug
Vedtaget i sektionen	4.9.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	20.9.2018
Plenarforsamling nr.	537
Resultat af afstemningen	155/1/5
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

1.1. EØSU anerkender Kommissionens forslag om bedre håndhævelse og modernisering af EU's forbrugerbeskyttelsesregler og målet om at opdatere de eksisterende regler for at tage højde for nye forbrugsvaner og tilpasse dem til udviklingen af det digitale indre marked. Som påpeget i EØSU's udtalelse om forbrugernes sårbarhed over for forretningspraksis på det indre marked⁽¹⁾ er det imidlertid stadig nødvendigt at gøre noget ved den manglende håndhævelse af de eksisterende regler.

1.2. EØSU er enig med Kommissionen i, at der er behov for at modernisere og forenkle EU's forbrugerpolitik. Udvalget mener, at den nye lovgivningspakke måske kan bidrage til at bygge bro over den kløft, der er opstået som følge af den eksponentielle vækst i e-handel, og som underminerer forbrugernes tillid og skaber forvridninger i det indre marked.

1.3. Overordnet set mener udvalget, at harmoniseringen af forbrugerbeskyttelseslovgivningen ikke bør mindske forbrugerbeskyttelsesniveauet i medlemsstaterne, men samtidig bør der ikke gives køb på de erhvervsdrivendes retssikkerhed. EØSU anerkender Refit-konklusionerne om, at forbrugerbeskyttelsesreglerne tjener deres formål, men bemærker tillige, at et stigende antal forbrugere udsættes for aggressiv markedsføring og vildledende forretningsmetoder.

⁽¹⁾ EUT C 12 af 15.1.2015, s. 1.

1.4. EØSU støtter forslaget om at udvide forbrugernes rettigheder til alle »tilsyneladende gratis« digitale tjenester, som brugerne giver personlige og andre oplysninger for. Udvalget støtter også øget gennemsigtighed og ansvarlighed i forbindelse med onlineplatforme.

1.5. Hvad angår revisionen af direktiv 2011/83/EU om beskyttelse af forbrugernes rettigheder tegner der sig to forskellige synspunkter i udvalget. De erhvervsdrivende går ind for at opdatere, forenkle og tilpasse kravene til de oplysninger, der skal foreligge forud for indgåelsen af aftaler, mens forbrugerne mener, at dette vil sænke forbrugerbeskyttelsesniveauet.

1.6. Efter EØSU's opfattelse bør bestemmelserne om digitalt indhold, digitale tjenester og onlinesalg bringes i overensstemmelse med lovgivningen om det digitale indre marked.

1.7. EØSU anser fortrydelsesretten for at være et effektivt forbrugerbeskyttelsesværktøj, som ikke bør undermineres. Udvalgets medlemmer har forskellige meninger om Kommissionens forslag. De erhvervsdrivende — navnlig SMV'erne — har brug for yderligere retssikkerhed i forhold til uretmæssigt afprøvede varer og tidlig refusion. Forbrugerne afviser ændringen og opfordrer til, at man opretholder status quo. Udvalget opfordrer Kommissionen til at genoverveje denne centrale bestemmelse med henblik på at finde frem til et kompromis mellem de modstridende interesser.

1.8. EØSU mener, at det er rimeligt at indføre foranstaltninger for at beskytte forbrugerne mod produkter af to forskellige kvaliteter, og udvalget støtter Kommissionens forslag om at sikre større gennemsigtighed.

1.9. Udvalget støtter også anvendelsen af mekanismer for alternativ tvistbilæggelse og onlinetvistbilæggelse såsom mægling og voldgift, som bør fremmes på EU-niveau og nationalt niveau.

1.10. EØSU opfordrer Kommissionen til at sikre effektiv gennemførelse og håndhævelse af de eksisterende forbrugerbeskyttelsesregler i medlemsstaterne, støtte harmoniseringen af forbrugerbeskyttelsesreglerne, fremme grænseoverskridende samarbejde mellem de nationale myndigheder via systemet for forbrugerbeskyttelsessamarbejde samt iværksætte en kommunikationskampagne for at fremme små og mellemstore virksomheders overholdelse af forbrugerbeskyttelseslovgivningen.

1.11. EØSU tilskynder medlemsstaterne til at vedtage strengere regler for at håndhæve den eksisterende forbrugerbeskyttelseslovgivning, bekæmpe nationale og grænseoverskridende overtrædelser og opretholde det eksisterende forbrugerbeskyttelsesniveau.

1.12. EØSU støtter forslaget om særlige kriterier for fastsættelse af bøder, som udvalget ser som et effektivt forbrugerbeskyttelsesværktøj. Det er vigtigt at have bøder, der virkelig kan afskrække virksomheder, som overtræder reglerne, og som løber op i en væsentlig procentdel af deres årlige omsætning og tager højde for overtrædelser, der går på tværs af EU.

1.13. EØSU anerkender forslaget til direktiv om adgang til indbringelse af sager til varetagelse af forbrugernes kollektive interesser og om ophævelse af direktiv 2009/22/EF. Udvalget beklager imidlertid, at der ikke i forbindelse med udarbejdelsen af lovgivningsforslaget er blevet taget hensyn til anbefalingerne i EØSU's udtalelse om en europæisk ramme for kollektive retsmidler ⁽²⁾.

1.14. Alle EU-borgere bør have let og hurtig adgang til domstolsprøvelse. Forbrugerne bør kunne få kompensation, i tilfælde af at de har lidt skade som følge af aftalebrud. Et skræddersyet system for kollektive søgsmål hilses derfor velkommen. Det bør være pragmatisk, omkostningseffektivt, indeholde relevante garantier og tage hensyn til de eksisterende nationale retssystemer.

1.15. EØSU anerkender Kommissionens indsats for at kortlægge, hvilke godkendte organisationer/organer der kan anlægge kollektive søgsmål i overensstemmelse med nærhedsprincippet og national lovgivning.

⁽²⁾ EUT C 170 af 5.6.2014, s. 68.

1.16. Endvidere bør medlemsstaterne støtte oprettelsen af fonde, som kan dække de godkendte organisationers/organers udgifter i forbindelse med retstvister. I sager, der drejer sig om mindre beløb, og hvor det er umuligt at opspore alle de personer, som har lidt skade, støtter EØSU Kommissionens forslag om at kanalisere sådanne beløb over til offentlige formål. Udvalget efterlyser imidlertid en præcisering af, hvilke typer formål der kan være tale om (f.eks. bistand til forbrugere, oplysnings- og uddannelsesprogrammer, fonde som dækker udgifter i forbindelse med retstvister).

1.17. Endelig er det vigtigt, at direktivet sikrer muligheden for at vælge at deltage i et kollektivt søgsmål (opt in) eller ikke (opt out). I tråd med anbefalingerne i EØSU's udtalelse om en europæisk horisontal ramme for kollektive retsmidler ⁽³⁾ bør forbrugerne frit kunne vælge, om de vil tilslutte sig et kollektivt søgsmål eller ej.

2. Baggrund og indledning

2.1. Den 11. april 2018 offentliggjorde Kommissionen en lovgivningspakke om nye aftalebetingelser for forbrugerne. Pakken omfatter et forslag til et direktiv (omnibusdirektiv) om ændring af direktiv 93/13/EØF ⁽⁴⁾, direktiv 98/6/EF ⁽⁵⁾, direktiv 2005/29/EF ⁽⁶⁾ og direktiv 2011/83/EU ⁽⁷⁾ for så vidt angår bedre håndhævelse og modernisering af EU's forbrugerbeskyttelsesregler og et forslag til et direktiv om adgang til indbringelse af sager til varetagelse af forbrugernes kollektive interesser og om ophævelse af direktiv 2009/22/EF.

Omnibusdirektivet

2.2. Sigtet med Kommissionens forslag COM(2018) 185 om bedre håndhævelse og modernisering af EU's forbrugerbeskyttelsesregler er at supplere eksisterende mekanismer vedrørende forbrugerbeskyttelse, grænseoverskridende overtrædelser og e-handel samt mindske byrderne på de erhvervsdrivende. Forslaget ligger i forlængelse af konklusionerne fra kvalitetskontrollen af EU's forbruger- og markedsføringslovgivning inden for rammerne af Refit-programmet ⁽⁸⁾ samt evalueringen af direktiv 2011/83/EU om forbrugerrettigheder.

2.3. Forslaget til omnibusdirektivet indeholder mere specifikt:

2.3.1. Koordineret indførelse af effektive, proportionale og afskrækkende sanktioner for både nationale og grænseoverskridende overtrædelser.

2.3.2. Større gennemsigtighed i det digitale indre marked med krav om gennemsigtighed for onlineplatforme.

2.3.3. Udvidelse af forbrugerbeskyttelsen inden for digitale tjenester, navnlig de tjenester, hvor forbrugerne ikke betaler, men giver adgang til personlige og ikkepersonlige oplysninger, som har en økonomisk værdi og derfor ikke kan betragtes som »gratis«.

2.3.4. Reduktion af virksomhedernes byrder, idet de erhvervsdrivende får mulighed for at anvende nye former for onlinekommunikation såsom onlineformularer eller chat som alternativ til e-mail.

2.3.5. Revision af visse aspekter, der har med fortrydelsesretten at gøre. Navnlig vil de erhvervsdrivende få mulighed for først at betale forbrugeren tilbage, når de har kontrolleret varerne og sikret sig, at forbrugeren ikke har »brugt« varerne frem for blot at have afprøvet dem.

⁽³⁾ EUT C 170 af 5.6.2014, s. 68.

⁽⁴⁾ Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT L 95 af 21.4.1993, s. 29).

⁽⁵⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/6/EF af 16. februar 1998 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med angivelse af priser på forbrugsvarer (EFT L 80 af 18.3.1998, s. 27).

⁽⁶⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11. maj 2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked og om ændring af Rådets direktiv 84/450/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiver 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2006/2004 (EUT L 149 af 11.6.2005, s. 22).

⁽⁷⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU af 25. oktober 2011 om forbrugerrettigheder, om ændring af Rådets direktiv 93/13/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF samt om ophævelse af Rådets direktiv 85/577/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF (EUT L 304 af 22.11.2011, s. 64).

⁽⁸⁾ SWD(2017) 208 final og SWD(2017) 209 final, offentliggjort den 23.5.2017.

2.3.6. Mulighed for, at medlemsstaterne kan begrænse uønsket aggressiv og vildledende praksis i forbindelse med dørsalg og salg i forbindelse med kommercielle udflugter.

2.3.7. EksPLICIT medtagelse af produkter af to forskellige kvaliteter og alle de markedsføringsaktiviteter, der måtte være forbundet hermed, herunder vildledende handelspraksis, som er særlig udbredt i landbrugsfødevarersektoren.

Direktivet om indbringelse af sager til varetagelse af forbrugerinteresser

2.4. Kommissionens forslag COM(2018) 184 om adgang til indbringelse af sager til varetagelse af forbrugernes kollektive interesser skaber fundamentet for en europæisk mekanisme for kollektive søgsmål mod udbredte overtrædelser af forbrugerbeskyttelseslovgivningen. Dette værktøj, som allerede anvendes i nogle af EU's medlemsstater, bør udvides til alle medlemsstater. Dog bør nærhedsprincippet finde anvendelse og give medlemsstaterne mulighed for at udforme dette system på nationalt niveau, samtidig med at de kan holde fast i de nuværende ordninger.

2.5. Kun godkendte organer/organisationer på nationalt plan skal have mulighed for at handle på forbrugernes vegne, og de skal overholde en række af de minimumskrav, Kommissionen har indført.

2.6. Erstatningsmekanismen er koblet til en afgørelse om forbud. Godkendte organer/organisationer skal kun kunne rejse et kollektivt søgsmål, når en retsinstans eller en forvaltningsmyndighed har vurderet, at der er tale om en overtrædelse af forbrugernes rettigheder. Direktivet finder anvendelse for overtrædelser, der begås på nationalt plan eller EU-plan, og giver dermed forbrugerne mulighed for grænseoverskridende kollektive søgsmål.

2.7. For så vidt angår erstatning for tab, som forbrugerne har lidt, skelner forslaget mellem mindre beløb, hvor erstatningen kanaliseres over til et offentligt formål, og større beløb, hvor berørte forbrugere får direkte erstatning.

3. Generelle bemærkninger vedrørende omnibusdirektivet

3.1. EØSU anerkender Kommissionens forslag om bedre håndhævelse og modernisering af EU's forbrugerbeskyttelsesregler og målet om at opdatere de eksisterende regler for at tage højde for nye forbrugsvaner og tilpasse dem til udviklingen af det digitale indre marked. Som påpeget i EØSU's udtalelse om forbrugernes sårbarhed over for forretningspraksis på det indre marked⁽⁹⁾, er det imidlertid stadig nødvendigt at gøre noget ved den manglende gennemførelse af de eksisterende regler.

3.2. EØSU henviser til informationsrapporten om EU's forbruger- og markedsføringslovgivning⁽¹⁰⁾, som undersøgte, hvordan civilsamsfundsorganisationer i EU ser på gennemførelsen af EU's forbruger- og markedsføringslovgivning, samt til EØSU's informationsrapport om Forbrugerrettighedsdirektivet⁽¹¹⁾, som evaluerede gennemførelsen af direktivet. Informationsrapporten trak på tre forskellige dataindsamlingsværktøjer, nemlig et spørgeskema, en eksperthøring og ni studierejser til Riga, Rom, Warszawa, Madrid, Paris, Athen, Vilnius, Lissabon og Bruxelles.

3.3. EØSU bemærker, at Kommissionen i sit forslag gør status over informationsrapporterne og opfordrer til flere oplysningskampagner, uddannelses- og koordineringstiltag med hensyn til forbrugerpolitikken samt regulering af onlineplatforme og den digitale økonomi. Der tages imidlertid ikke i tilstrækkeligt omfang hånd om EØSU's bekymringer i forslaget, når det gælder harmonisering af forbrugerpolitikken, opsplitningen af håndhævelsen i de forskellige lande, behovet for finansiering af oplysningskampagner, opmuntring til livslang læring, støtte til SMV'er, forenkling af juridiske oplysninger til forbrugerne og fremme af alternative tvistbilæggelsesordninger, selvregulering og adfærdskodekser.

3.4. EØSU anerkender, at forbrugerne kan havne i situationer, hvor de vildledes eller på aggressiv vis tvinges til at indgå aftaler. Der er blevet gjort opmærksom på specifikke problemer med callcentre, der sælger energi-, telekommunikations- eller vandkontrakter, som er vildledende for forbrugerne. Tilsvarende er der blevet gjort opmærksom på lignende aggressive salgsmetoder under udflugter, der organiseres for at sælge produkter til bestemte kategorier af sårbare forbrugere. I disse situationer bør forbrugerne have ret til at trække sig ud af købsaftalen og/eller modtage erstatning for den skade, de har lidt.

⁽⁹⁾ EUT C 12 af 15.1.2015, s. 1.

⁽¹⁰⁾ EØSU's informationsrapport, som blev forelagt plenarforsamlingen den 14.12.2016 (INT/796).

⁽¹¹⁾ EØSU's informationsrapport, som blev forelagt plenarforsamlingen den 14.12.2016 (INT/795).

3.5. Som anbefalet i EØSU's udtalelse om forbrugernes sårbarhed over for forretningspraksis bør forbrugerne have adgang til passende individuelle retsmidler, såsom tilbagebetaling, ombytning eller ophævelse af købsaftalen. Retsmidlerne bør også tilpasses de enkelte forbrugeres situation, så de har mulighed for at vælge skræddersyede løsninger.

3.6. EØSU mener ligeledes, at den harmonisering, der er opnået gennem EU's forbrugerbeskyttelseslovgivning, ikke bør mindskes. At gå et skridt bagud skaber ikke lige vilkår for alle. Det gavner hverken forbrugerne eller de erhvervsdrivende.

3.7. EØSU understreger, at aggressive og vildledende salgsteknikker allerede er forbudt i henhold til harmoniseringsdirektiv 2005/29/EF om urimelig handelspraksis. EØSU tilskynder Kommissionen til at sikre, at medlemsstaterne håndhæver de eksisterende regler mere stringent.

3.8. Udvalget er splittet med hensyn til Kommissionens forslag om at begrænse visse distributionsmetoder. De erhvervsdrivende mener, at disse foranstaltninger ikke bør begrænses til dørsalg, hvorved man stigmatiserer en hel økonomisk sektor, men at de bør rettes mod alle former for aggressiv praksis. Forbrugerne går ind for, at medlemsstaterne får mulighed for at begrænse visse salgsmetoder for bestemte grupper af varer (f.eks. lægemidler, våben, farmaceutiske produkter) af sundheds- og sikkerhedsmæssige grunde.

3.9. I den henseende er samarbejdet mellem medlemsstaternes forbrugerbeskyttelsesmyndigheder inden for rammerne af forordningen om forbrugerbeskyttelsessamarbejde af central betydning for en effektiv håndtering af urimelig praksis, uden at lovlige forhandlere straffes. Forbrugerne bør have adgang til oplysninger om de erhvervsdrivende, og der bør iværksættes oplysningskampagner på nationalt og EU-plan.

3.10. Hvad angår revisionen af direktiv 2011/83/EU om beskyttelse af forbrugernes rettigheder går synspunkterne og beklæmningerne i udvalget i to forskellige retninger. De erhvervsdrivende går ind for at opdatere, forenkle og tilpasse kravene til de oplysninger, der skal foreligge forud for indgåelsen af aftaler, mens forbrugerne mener, at dette vil sænke forbrugerbeskyttelsesniveauet. Udvalget går ind for en tilgang, hvor der findes en balance mellem forbrugerbeskyttelse og de erhvervsdrivendes retssikkerhed. Efter EØSU's opfattelse bør bestemmelserne om digitalt indhold, digitale tjenester og onlinesalg bringes i overensstemmelse med lovgivningen om det digitale indre marked.

3.11. Onlineplatforme skal være karakteriseret ved gennemsigtighed, når det gælder hvem de er, og hvilket ansvar der påhviler dem. Efter EØSU's opfattelse er det vigtigt for forbrugeren at få adgang til al relevant information om modparten ved underskrivelsen af en kontrakt. Desuden har gennemsigtighed i forbindelse med onlineplatforme en central betydning for udviklingen af det digitale indre marked, både for forbrugerne og for virksomhederne (B2B) ⁽¹²⁾.

3.12. EØSU støtter endvidere forslaget om at udvide forbrugernes rettigheder til alle »gratis« digitale tjenester, som brugerne giver personlige og andre oplysninger for. Da sådanne oplysninger har en kommerciel værdi, vil det være uretfærdigt over for forbrugerne at anse dem for at være »gratis« og ikke yde den relevante beskyttelse. Det sæt af foranstaltninger, som Kommissionen foreslår, gør det muligt i det mindste delvist at genoprette balancen i forholdet mellem de store globale aktørers onlineplatforme og de individuelle brugere.

3.13. EØSU er tilhænger af indførelsen af moderne mekanismer til udveksling af information mellem de erhvervsdrivende og forbrugerne (dvs. chat-robotter, onlineformularer). Udvalget mener, at disse mekanismer vil forenkle dialogen mellem parterne, hvis altså de omfatter en tilstrækkelig beskyttelse af forbrugerne som f.eks. muligheden for at følge med i udvekslingen af information, indhente yderligere oplysninger og indgive klager. Navnlig bør det altid være muligt at benytte traditionelle kontaktformer (såsom f.eks. callcentre).

⁽¹²⁾ EØSU's udtalelse: TEN/662 — Fremme af retfærdighed og gennemsigtighed for brugere af onlineformidlingstjenester (se side 177 i denne EUT).

3.14. EØSU støtter princippet om fortrydelsesret og anerkender dets rolle som et effektivt forbrugerbeskyttelsesværktøj, der ikke må undermineres. Kommissionens forslag risikerer at begrænse forbrugernes rettigheder uden at tilvejebringe tilstrækkelige beviser for et systematisk og omfattende misbrug af disse rettigheder. På den anden side har de erhvervsdrivende — navnlig SMV'erne — brug for yderligere retssikkerhed i forhold til uretmæssigt afprøvede varer og tidlig refusion. Udvalget opfordrer Kommissionen til at genoverveje dette centrale punkt med henblik på at finde frem til et rimeligt kompromis.

3.15. EØSU glæder sig over præciseringerne vedrørende produkter af to forskellige kvaliteter, eftersom det lader til, at nogle produkter, navnlig fødevarer, mærkes ens, selv om deres sammensætning er forskellig, hvilket risikerer at vildlede forbrugerne. Vildledende beskrivelser og mærkning af produkter bør forbydes af hensyn til gennemsigtigheden.

3.16. EØSU støtter forslaget om specifikke kriterier for indførelse af bøder som et effektivt forbrugerbeskyttelsesinstrument. Som påpeget af Den Europæiske Rådgivende Forbrugergruppe er det vigtigt at have bøder, der virkelig kan afskrække virksomheder, som overtræder reglerne, og som løber op i en væsentlig procentdel af deres årlige omsætning og tager højde for overtrædelser på EU-plan. Kommissionen bør undersøge muligheden for at bringe forslaget i overensstemmelse med bestemmelserne i den generelle forordning om databeskyttelse.

3.17. EØSU støtter også anvendelsen af mekanismer for alternativ tvistbilæggelse og onlinetvistbilæggelse⁽¹³⁾ såsom mægling og voldgift, som bør fremmes på nationalt niveau. Udenretslige tvistbilæggelser kan være et alternativ forud for indbringelse af søgsmål for retten og bør støttes, når det er relevant. Domstolene bør være sidste udvej. Kommissionens forslag bør støtte disse muligheder for at løse spørgsmål om forbrugerbeskyttelse.

3.18. Overordnet set mener EØSU, at bæredygtighed og kvalitet bør stå i centrum for forsyningskæden for at sikre forbrugerbeskyttelse i hele produktets livscyklus.

4. Særlige bemærkninger vedrørende kollektive søgsmål i EU

4.1. EØSU anerkender forslaget til direktiv om adgang til indbringelse af sager til varetagelse af forbrugernes kollektive interesser og om ophævelse af direktiv 2009/22/EF⁽¹⁴⁾. Udvalget beklager imidlertid, at der ikke i forbindelse med udarbejdelsen af lovgivningsforslaget er blevet taget hensyn til nogen af anbefalingerne i flere af EØSU's udtalelser om en europæisk ramme for kollektive retsmidler⁽¹⁵⁾.

4.2. Evalueringen i forbindelse med Refit-kvalitetskontrollen viste, at der som følge af den økonomiske globalisering og digitalisering er stadig større risiko for, at EU-lovgivningen overtrædes til skade for forbrugernes kollektive interesser. Desuden har en række medlemsstater ikke effektive kollektive retsmidler til opnåelse af genopretning til brug i situationer med mange skadelidte og har ej heller gennemført sikkerhedsforanstaltningerne i Kommissionens henstilling fra 2013 om kollektive retsmidler⁽¹⁶⁾.

4.3. Alle EU-borgere bør have let og hurtig adgang til domstolsprøvelse. Forbrugerne bør kunne få kompensation, i tilfælde af at de har lidt skade som følge af aftalebrud. Det samme gælder imidlertid erhvervsdrivende, som ikke bør være mål for uretmæssige søgsmål. Kollektive søgsmål er en retlig foranstaltning, en proceduremæssig rettighed, en grundlæggende rettighed, der sikrer retsbeskyttelse af almene, kollektive og individuelle homogene interesser ifølge EUF-traktatens artikel 81, og som skal være neutrale og ikke begrænset til forbrugere (miljø, arbejdstagere, SMV'ers rettigheder, energi, deleøkonomi, cirkulær økonomi, platforme, alle digitale rettigheder osv.).

⁽¹³⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/11/EU af 21. maj 2013 om alternativ tvistbilæggelse i forbindelse med tvister på forbrugerområdet og om ændring af forordning (EF) nr. 2006/2004 og direktiv 2009/22/EF (direktiv om ATB på forbrugerområdet) (EUT L 165 af 18.6.2013, s. 63).

⁽¹⁴⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/22/EF af 23. april 2009 om søgsmål med påstand om forbud på området beskyttelse af forbrugernes interesser (EUT L 110 af 1.5.2009, s. 30).

⁽¹⁵⁾ EUT C 170 af 5.6.2014, s. 68.

⁽¹⁶⁾ Kommissionens henstilling 2013/396/EU af 11. juni 2013 om fælles principper for kollektive retsmidler i medlemsstaterne til opnåelse af pålæg, forbud eller erstatning (EUT L 201 af 26.7.2013, s. 60).

4.4. Et skræddersyet system for kollektive søgsmål hilses derfor velkommen. Det bør være pragmatisk, omkostnings-effektivt, indeholde relevante garantier og tage hensyn til de eksisterende nationale retssystemer (som i f.eks. Danmark og Norge). EU-direktivet bør fastlægge de vigtigste retningslinjer for EU-harmoniserede kollektive søgsmål og tydeligt angive, hvad der skal reguleres af et EU-retsinstrument, og hvad der skal overlades til medlemsstaterne i henhold til nærhedsprincippet. Det bør sikre, at ordningen bidrager til en mere effektiv, hurtig, økonomisk overkommelig og retfærdig retshåndhævelse, give mulighed for effektiv og fuldstændig compensation for skader og sikre, at denne mekanisme er ordentligt finansieret og dermed holdbar. Det aktuelle forslag fra Kommissionen opfylder ikke disse mål.

4.5. EØSU anerkender Kommissionens indsats for at kortlægge, hvilke godkendte organisationer/organer der i overensstemmelse med nærhedsprincippet kan anlægge kollektive søgsmål. Det bør også gøres klart, at den godkendte organisations/det godkendte organs etableringssted skal være værneting og bestemmende for lovvalget. Endvidere mener EØSU, at Kommissionen yderligere bør uddybe dommerens rolle i forbindelse med dennes afgørelse vedrørende muligheden for at antage søgsmålet til realitetsbehandling, bevisbyrden og bevisførelsen, rækkevidden af dommen — »inter partes« eller »erga omnes« — og ankesystemet.

4.6. Samtlige juridiske omkostninger ved kollektive søgsmål bør oppebæres i henhold til nationale ordninger for retslig støtte.

4.7. Forbruger- og civilsamfundsorganisationer bør kunne modtage tilstrækkelig finansiering og juridisk rådgivning til at kræve erstatning. Særlige midler skal hjælpe de godkendte organer/organisationer med at aflønne juridiske rådgivere. Medlemsstaterne bør støtte oprettelsen af fonde, der kan dække de godkendte organisationers/organers udgifter i forbindelse med retstvister.

4.8. For så vidt angår erstatning, tager lovforslaget ikke fuldt ud hånd om behovet for at give forbrugerne reel erstatning for den skade, de har lidt. Forslaget bør indeholde en tydelig henvisning til, at hele det beløb, som forbrugerne har tabt, skal godtgøres, uanset hvilken skade de har lidt.

4.9. Beskyttelse af iværksætters interesser, herunder sikring af forretningshemmeligheder, ligger EØSU meget på sinde. Udvalget ønsker, at der indføres mekanismer, som sikrer fortroligheden af indsendte oplysninger, ikke kun mens sagen verserer, men også i de endelige afgørelser, uden at underminere beskyttelsen af forbrugere, der har lidt skade.

4.10. De erhvervsdrivende ser ligeledes gerne, at det bliver muligt at få afgjort en sag inden for kort tid, også gennem de ovennævnte alternative tvistbilæggelsesmekanismer.

4.11. EØSU opfordrer Kommissionen til at indarbejde en anbefaling i forslaget om kollektive retsmidler, gående ud på at medlemsstaterne skal anvende teknologiske nyskabelser, sådan som de mest avancerede instanser for alternativ tvistbilæggelse og onlinetvistbilæggelse allerede gør, navnlig med hensyn til at samle deltagere til kollektive søgsmål. En sådan foranstaltning burde føre til betydelige omkostningsbesparelser for arrangørerne af det kollektive søgsmål og for de forbrugerorganisationer, som beslutter at tilslutte sig det. Kommissionen bør også tilskynde til udveksling af bedste praksis med særligt fokus på indsamling af data om alle sager, som er genstand for et kollektivt søgsmål.

4.12. I tråd med anbefalingerne i EØSU's udtalelse om en europæisk horisontal ramme for kollektive retsmidler⁽¹⁷⁾ mener udvalget, at forbrugerne frit bør kunne vælge, om de vil tilslutte sig et kollektivt søgsmål eller ej. EØSU mener navnlig, at muligheden for at vælge at tilslutte sig et kollektivt søgsmål vil være relevant i sager, der involverer et begrænset antal ofre, mens muligheden for at fravælge deltagelse i et søgsmål vil være mere relevant i sager, der omfatter et stort antal ofre, som har lidt begrænset skade.

Bruxelles, den 20. september 2018.

Luca JAHIER

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽¹⁷⁾ EUT C 170 af 5.6.2014, s. 68.